

2021-06-02
Dnr 2021:995
1 (6)

Umeå kommun

umea.kommun@umea.se

Umeå Elitidrottsgymnasium

henrik.ragnvaldsson@umea.se

Kvalitetsgranskning av reella möjligheter till grundläggande behörighet för elever på yrkesprogram

Skolinspektionen genomför med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) en tematisk kvalitetsgranskning. Syftet med granskningen är att bedöma kvaliteten i hur olika gymnasieskolor möjliggör för elever på yrkesprogram att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskola.¹

Med anledning av alla de utmaningar som skolor har att hantera under rådande pandemi fattar Skolinspektionen i denna kvalitetsgranskning beslut med rekommendationer utan krav på redovisning.

Denna granskning avser Umeå Elitidrottsgymnasium. Huvudman för skolan är Umeå kommun. Totalt cirka 40 slumpvis utvalda gymnasieskolenheter ingår i granskningen. Umeå Elitidrottsgymnasium är en av dessa. På skolenheten går ca 400 elever, varav 86 elever går på skolans yrkesprogram barn- och fritidsprogrammet. Skolinspektionen har genomfört en gruppintervju med elever och en intervju med rektorn. Intervjuerna genomfördes via videolänk den 4 maj av utredarna Ylva Gunnars och Marlene Giertz. Intervjuerna har sammanställts i ett protokoll som kommunicerats med huvudman och skola. Protokollet ligger, tillsammans med inkommen dokumentation, till grund för detta beslut.

Skolinspektionen framhåller vikten av att de elever som har bidragit med synpunkter informeras om detta beslut.

De samlade iakttagelserna från alla skolorna som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras runt årsskiftet 2021/22.

¹ De kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskola, och som inte ingår i de flesta yrkesprogram, är svenska 2 och 3, alternativt svenska som andraspråk 2 och 3, samt engelska 6. Dock ingår svenska 2/svenska som andraspråk 2 i de programgemensamma ämnena på vård- och omsorgsprogrammet och barn- och fritidsprogrammet och engelska 6 på hotell- och turismprogrammet.

2021-06-02
Dnr 2021:995
2 (6)

Skolinspektionens beslut

Granskningen utgår från följande övergripande frågeställning:

I vilken utsträckning har elever på yrkesprogram reella möjligheter att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet?

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp för det granskade området. En sammanställning av de författningar som granskningen utgår från finns bifogad som bilaga sist i beslutet.

Skolinspektionen bedömer att eleverna vid Umeå Elitidrottsgymnasium i hög utsträckning har reella möjligheter att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet.

Skolinspektionens bedömningar

Reella möjligheter för elever på yrkesprogram att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet

Här bedöms kvaliteten i skolans arbete i förhållande till hur skolan:

- Informerar och vägleder elever
- Organiserar och planerar behörighetsgivande kurser
- Följer upp och analyserar skillnader mellan olika yrkesprogram och mellan olika elevgrupper

De behörighetsgivande kurserna ingår i elevernas gymnasieprogram

Granskningen visar att alla elever vid Umeå Elitidrottsgymnasium som regel läser de kurser som krävs för grundläggande behörighet. Vid intervjuerna framkommer att skolan organiserar utbildningen så att kurserna Svenska 3 och Engelska 6 ingår i programfördjupningen. Eftersom kursen Svenska 2 ingår som en del av de programgemensamma ämnena på barn- och fritidsprogrammet har alla elever möjlighet att få högskolebehörighet inom sitt program.

Vid intervjun med rektorn framkommer att skolan valt att organisera de högskoleförberedande kurserna som en del av programfördjupningen för att kunna erbjuda ett attraktivt alternativ till elever som egentligen är intresserade av samhällsprogrammet, men inte vill läsa moderna språk. Rektorn säger att skolans organisation kring kurserna har lett till att fler elever söker till barn- och fritidsprogrammet. Ytterligare en fördel, enligt rektorn, är att skolan kan informera både elever och vårdnadshavare om hur de

2021-06-02
Dnr 2021:995
3 (6)

valt att organisera innehållet i programmet och vad som kommer att ingå i studieplanen redan innan eleverna gör sitt gymnasieval.

Eleverna berättar att de är nöjda med skolans organisation och att det är viktigt för dem att få högskolebehörigheten utöver sin yrkesexamen, eftersom det ger fler valmöjligheter efter gymnasiet.

Rektorn berättar vidare att eleverna har möjlighet att välja bort kurserna, men att nästan alla elever läser och fullföljer dem. I de få fall där elever inte läser kurserna finns särskilda skäl.

De behörighetsgivande kurserna är en naturlig del av skoldagen

Granskningen visar att de högskoleförberedande kurserna arrangeras så att alla elever har möjlighet att delta i undervisningen. Kurserna är schemalagda så att de utgör en naturlig del av elevernas skoldag. Skolan har även organiserat och schemalagt utbildningen i perioder så att de behörighetsgivande kurserna aldrig krockar med det arbetsplatsförlagda lärandet.

I granskningen framkommer att eleverna har möjlighet att få stöd i alla kurser om de behöver. Till exempel finns varje vecka flera möjligheter till studiehandledning som alla elever kan utnyttja. Det finns även möjlighet för elever att få individuellt stöd. Eleverna berättar att de har goda möjligheter att få hjälp oavsett vilken nivå de är på. De berättar vidare att specialpedagogen är väl insatt i skolarbetet och ger stöd om de behöver.

I stort sett alla elever har grundläggande behörighet efter utbildningen

Som beskrivs ovan har skolan valt en organisation som innebär att eleverna på barn- och fritidsprogrammet inte aktivt väljer att läsa kurser för grundläggande behörighet till högskola eftersom de redan finns i programstrukturen. Granskningen visar att rektorn inte följt upp eller utvärderat hur eleverna ser på organisationen av kurserna. Emellertid följer rektorn upp andelen elever som fullföljer kurserna och även orsaker till att enstaka elever väljer bort högskolebehörighet.

Skolinspektionen avslutar med detta beslut denna granskning.

På Skolinspektionens vägnar

X Marlene Giertz

Beslutsfattare

Signerat av: Marlene Giertz

X Ylva Gunnars

Föredragande

Signerat av: Ylva Gunnars

Författningsstöd

Skollagen (2010:800)

2 kap. 8 §

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

2 kap. 10 §

Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Rektorn får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid förskole- eller skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges.

2 kap. 29 §

Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

4 kap. 3 §

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

4 kap. 4 §

Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå.

Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

4 kap. 5 §

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

15 kap. 19a §

Varje elev ska ha en mentor som ska följa elevens kunskapsutveckling och studiesituation med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet. Mentorn ska särskilt uppmärksamma tecken på att eleven kan behöva stöd och i så fall skyndsamt informera berörd skolpersonal.

15 kap. 20 §

Minst en gång varje termin ska rektorn se till att eleven ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation (utvecklingssamtal).

En elevs vårdnadshavare ska få sådan information som avses i första stycket.

16 kap. 3 §

Yrkesprogrammen ska utgöra grund för yrkesverksamhet och fortsatt yrkesutbildning.

Alla elever på yrkesprogram ska inom ramen för sin gymnasieutbildning ges möjlighet att uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå.

26 kap. 19 §

Statens skolinspektion ska granska kvaliteten i sådan utbildning och annan verksamhet som står under dess tillsyn eller under tillsyn av en kommun enligt detta kapitel.

Gymnasieförordningen (2010:2039)

4 kap. 5 §

Statens skolverk får meddela föreskrifter om vilka kurser som får erbjudas som programfördjupning för varje program.

4 kap. 7 § första–fjärde stycket

Huvudmannen för en gymnasieskola beslutar om vilka kurser som ska erbjudas som individuellt val.

Eleven har dock rätt att inom utrymmet för individuellt val läsa

1. en kurs i idrott och hälsa utöver vad som finns på studievägen,
2. minst en kurs i estetiska ämnen, och
3. de kurser som krävs för grundläggande högskolebehörighet på grundnivå om eleven går på ett yrkesprogram.

Undantag från vad som föreskrivs i andra stycket 1 och 2 får göras om det finns synnerliga skäl.

Statens skolverk får meddela föreskrifter om vilka kurser som får ingå i de ämnen som avses i andra stycket 2.

4 kap. 23 §

En elev får delta frivilligt i undervisning i en eller flera kurser som ligger utanför elevens fullständiga program, om eleven på ett tillfredsställande sätt kan antas genomföra såväl kurserna på den ordinarie studievägen som de frivilliga kurserna (utökat program). Beslutet fattas av rektorn.

En elev på ett yrkesprogram i gymnasieskolan har utan särskilt beslut rätt att som utökat program läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskoleutbildning på grundnivå. Huvudmannen är dock bara skyldig att tillgodose detta om eleven senast vid utgången av det andra läsåret har anmält att han eller hon vill läsa de aktuella kurserna.

En elev som följer ett utökat program har rätt till garanterad undervisningstid utöver vad som föreskrivs i 16 kap. 18 § respektive 19 kap. 20 § skollagen (2010:800).

Förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan**2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv**

Personalen ska, efter en av rektorn gjord arbetsfördelning, bidra med underlag för elevernas val av utbildning och yrke, samt informera och vägleda eleverna inför deras val av kurser, fortsatt utbildning och yrkesverksamhet och motverka sådana begränsningar i valet som grundar sig på föreställningar om kön och på social eller kulturell bakgrund.

2.6 Rektorns ansvar

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att utbildningen organiseras så att den så långt möjligt anpassas efter elevernas önskemål och val av kurser och att återvändsgränder i studiegången undviks, eleverna får information inför utbildningens början, får en väl utformad introduktion i utbildningen, i ämnen och kurser samt får stöd att formulera mål för sina studier, studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke, samt skolan i dialog med eleven upprättar en individuell studieplan för varje elev och reviderar den vid behov.